

**Doc. dr mag. Bojan Macuh, Maribor, Republika Slovenija, naučni saradnik
Evropskog defendologija centra Banja Luka**

SVET NA RASKRSNICI: IZMEĐU RASKOŠI, RATOVA I NEIZVESNE BUDUĆNOSTI

Svakodnevne vesti iz različitih medija stvaraju utisak da svet gubi kompas. S jedne strane pratimo raskoš, korupciju, pljačku državne imovine i milijarde namenjene prestižnim sportskim događajima, a s druge strane ratove, geopolitička rivalstva i patnju miliona ljudi. U takvom okruženju sasvim opravdano se postavlja pitanje: **kuda zapravo ide svet i čega bi zaista trebalo da se plašimo?**

Osećaj da živimo u posebno opasnom vremenu nije bez osnova. Istorija nas uči da je čovečanstvo već više puta stajalo na ivici velikih iskušenja (na primer, tokom Hladnog rata). Današnji svet je pun suprotnosti. Problem je u tome što nikada ranije nismo imali toliko znanja, tehnološkog razvoja i mogućnosti za bolji život, a istovremeno informacije o ratovima, korupciji i krizama nikada nisu bile dostupnije nego danas. Upravo zbog toga često imamo utisak da je svega lošeg više, iako je taj osećaj delom posledica neprekidnog toka vesti koje nas svakodnevno suočavaju sa ratnim strahotama i drugim tragedijama kojima smo svakodnevno izloženi.

Najveća opasnost nije jedan jedini rat

Prava pretnja budućnosti nije nužno jedan veliki svetski rat, već preplitanje više kriza istovremeno. Regionalni sukobi, politička nestabilnost, ekonomske nejednakosti, klimatske promene i sve manje poverenje građana u institucije stvaraju okruženje u kojem tenzije brzo rastu. Upravo urušavanje poverenja i osećaj da pravila ne važe jednako za sve često predstavljaju veću opasnost za društvo nego pojedinačni vojni sukob.

Iako se mogućnost novih konflikata ne može isključiti, većina država dobro razume da bi direktan sukob najvećih svetskih sila predstavljao katastrofu za čitavo čovečanstvo. Zato, uprkos oštroj retorici, najčešće ipak prevlada oprez. To ne znači da je budućnost bez rizika, već da katastrofični scenariji nisu neizbežni.

Današnje svetske prilike u velikoj meri su posledica nadmetanja najvećih sila za politički, ekonomski i vojni uticaj. Ruska invazija (čitaj: Putinova) na Ukrajinu ozbiljno je uzdrmala evropski bezbednosni poredak, dok su vojne intervencije Sjedinjenih Američkih Država (čitaj: Trampove) na Bliskom istoku decenijama izazivale rasprave o njihovim dugoročnim posledicama po stabilnost regiona. Obe velesile su u različitim periodima i na različite načine doprinosile rastu

međunarodnih tenzija, pri čemu su strateški interesi često imali prednost nad interesima stanovništva. „Teška tišina“ Kine i nepredvidivost Severne Koreje i dalje ostaju razlog za zabrinutost. Možemo se samo nadati da niko neće odlučiti da se u sukobe uključi još aktivnije nego što to već čine Severna Koreja pružajući podršku Putinu ili Kina, koja sa Rusijom već dugo održava, javno ili prećutno, blisku saradnju, o čemu svedoče i njihove zajedničke vojne vežbe.

Evropska unija se, s druge strane, naoružava u nadi da će ostati pošteđena direktnih sukoba, iako su prikrivene ruske aktivnosti na evropskom tlu prisutne već dugo, ne samo u Ukrajini, već i u Moldaviji, koja nastoji da se pridruži Evropskoj uniji.

Budućnost ne oblikuju samo pojedinci, već svi ljudi

Svet ne klizi nezaustavljivo ka propasti. On se neprestano kreće između napretka i nazadovanja, između pohlepe i solidarnosti, između razaranja i stvaranja. Istorija čovečanstva iznova pokazuje da upravo najveće krize često donose i najveće promene. Zato budućnost nije unapred određena. O njoj će odlučivati politički lideri, ali i svaki pojedinac svojim vrednostima, odgovornošću i spremnošću da ne pristane na ravnodušnost.

Danas nas najviše plaše ratovi, ekonomske krize, prirodne katastrofe i mogućnost da čovečanstvo izgubi razum kada je reč o upotrebi nuklearne energije. Još više zabrinjava činjenica da globalno, razvijeno i društvo u usponu postepeno gubi osećaj za pravdu, istinu i humanost. Ipak, verujem da, dok god te vrednosti žive među ljudima, postoji i nada da će svet, uprkos svim iskušenjima, pronaći put napred. Ipak, svet se danas nalazi pred velikim iskušenjem. Možda najvećim još od završetka Drugog svetskog rata.